

PACIENTI PLAČUJEJO CENO NEZADOSTNEGA OBSEGA OSEBJA IN VELIKIH DELOVNIH OBREMENTEV

PATIENTS PAY THE PRICE FOR INSUFFICIENT STAFF, HIGH WORKLOADS – NURSE SURVEY

Medicinske sestre so največja skupina dobaviteljev zdravstvenega varstva na svetu, saj po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije trinajst milijonov medicinskih sester, ki po vsem svetu delajo v bolnišnicah, klinikah, lokalnih skupnostih in v drugih okoljih, predstavlja hrbtenico sistemov zdravstvenega varstva. Mednarodni svet medicinskih sester (International Council of Nurses – ICN), ustanovljen leta 1899, je prvo in največje svetovno združenje zdravstvenih delavcev. Kot neodvisna nevladna federacija 133 nacionalnih združenj medicinskih sester predstavlja dvanajst milijonov medicinskih sester. ICN od leta 1899 aktivno deluje za izboljšanje zdravstvenih storitev in priznanje ključne vloge zdravstvene nege v zdravstvu. S svojim delovanjem zagotavlja kakovostno, varno in učinkovito zdravstveno nego za vse ter trdne globalne temelje zdravstvene politike, promocijo strokovnega napredka medicinskih sester, spoštovanje poklica medicinske sestre, poklicnih kompetenc in ustreznega delovnega okolja. Na svojih srečanjih ICN zagotavlja forum za medicinske sestre in druge zdravstvene delavce, ki vplivajo na zdravje in zdravstveno stroko.

Na 24. kongresu, ki je bil v Durbanu (Južnoafriška republika) in se ga je udeležilo prek 5.300 udeležencev iz 88 držav sveta, so bili predstavljeni rezultati globalne raziskave o pogledih medicinskih sester na njihov poklic in okolja zdravstvenega varstva. Raziskava »Medicinske sestre na delovnem mestu: pričakovanja in potrebe« je potekala v sodelovanju ICN s podjetjem Pfizer Inc. External Medical Affairs. Gre za študijo, v okviru katere so več kot 2.000 medicinskih sester enajstih sodelujočih držav anketirali o priložnostih in izzivih, s katerimi se sooča njihov poklic in medicinske sestre kot posameznice.

Aprila in maja 2009 je bila izvedena študija, ki je zajela reprezentativni vzorec 200 medicinskih sester iz vsake od naslednjih enajstih držav: Brazilije, Kanade, Kolumbije, Japonske, Kenije, Portugalske, Južnoafriške republike, Tajvana, Ugande, ZDA in Združenega kraljestva. Raziskavo je izvedlo podjetje za svetovanje APCO Insight. Analizo globalnih rezultatov in metodologijo si lahko ogledate na http://www.icn.ch/Workplace_survey2009.htm. Študija ni bila mišljena kot izčrpen pregled mnenj vseh medicinskih sester o poklicni problematiki, ampak je zasnovana kot orodje za promoviranje razprav na nacionalni ravni o problematiki, s katero se danes sooča zdravstvena nega.

Rezultati študije na reprezentativnem vzorcu so del obsežne globalne vedenjske študije, v okviru katere so

povprašali več kot 2.000 medicinskih sester o izzivih in priložnostih, s katerimi se soočajo pri svojem poklicnem delu. Namen raziskave ICN je bil doseči boljše razumevanje pogleda medicinskih sester na njihovo delo in okolja, v katerih delajo po vsem svetu. Ti rezultati bodo v pomoč kampanji Pozitivna okolja prakse, ki jo ICN s partnerji izvaja z namenom, da bi se izboljšala okolja, kjer se izvaja zdravstvena nega, in s tem kakovost zdravstvene nege in zdravstvene oskrbe v celoti.

Po izsledkih raziskovanj, ki so bili predstavljeni na 24. kongresu ICN, medicinske sestre menijo, da velike delovne obremenitve in nezadosten obseg zaposlenih vplivata na kakovost zdravstvene nege pacientov in zdravstvene rezultate po vsem svetu. Raziskava je razkrila, da se devet od desetih medicinskih sester (92 %) sooča s časovnimi omejitvami, zaradi katerih ne morejo nameniti posameznim pacientom toliko časa, kot je po njihovem mnenju potrebno. Skoraj vse anketirane medicinske sestre (96 %) pravijo, da bi se zdravje pacientov znatno izboljšalo, če bi jim lahko namenile več časa. V interpretaciji rezultatov je Paula DeCola, medicinska sestra, ki dela v skupini glavnega zdravnika v podjetju Pfizer, Inc. External Medical Affairs, poudarila, da so medicinske sestre ključne zagovornice pacientov in so bile vedno osredotočene na paciente. Raziskava je tudi pokazala, da je za medicinske sestre najbolj prijeten vidik dela dejansko stik s pacienti. Rezultati raziskave podpirajo raziskavo Aiken et al. (2002) z Univerze v Pensilvaniji, ki je dokazala, da se medicinske sestre zavedajo, da nezadosten obseg zaposlovanja in velike delovne obremenitve negativno vplivajo na kakovost zdravstvene nege, ki so je deležni pacienti.

Druga ključna odkritja raziskave nam ponujajo vpogled v izzive, s katerimi se soočajo medicinske sestre v današnjem času, in v priložnosti za izboljšave:

- Skoraj polovica medicinskih sester (46 %) pravi, da so njihove delovne obremenitve večje kot pred petimi leti, kar lahko vpliva na zagotavljanje kakovostne zdravstvene nege pacientov.
- Medicinske sestre so še posebej zaskrbljene zaradi velikih delovnih obremenitev (42 %), prenizkih plač in nezadostnih ugodnosti (22 %) in nizkega priznavanja pomena njihovega dela (15 %) in preobsežne administracije (13 %), ki ni nujno povezana z izvajanjem zdravstvene nege. Najboljši del njihovega poklica je neposredna pomoč pacientom; številne medicinske sestre (37 %) pravijo, da je neposredni stik s pacienti najprijetnejši vidik njihovega dela.

- Zdravstvena nega kot poklicna in karierna pot je danes manj privlačna kot pred petimi leti v Kanadi (52 %), ZDA (46 %), na Tajvanu (45 %) in v Združenem kraljestvu (39 %); vendar medicinske sestre v Keniji (71 %), Braziliji (64 %) in Južni Afriki (63 %) menijo, da se bo njihov položaj sčasoma izboljšal.
- Ko so medicinske sestre v raziskavi prosili, naj ocenijo verjetnost, da bodo čez pet let še vedno delale v zdravstveni negi, jih je 53 % reklo, da je to zelo verjetno. Vendar se predanost poklicu od države do države močno (signifikantno) razlikuje. Medicinske sestre na Portugalskem (77 %), v Braziliji (75 %), Kanadi (71 %) in ZDA (68 %) pravijo, da bodo v naslednjih petih letih najverjetneje ostale v poklicu, medtem ko medicinske sestre v državah, kjer obstaja resno pomanjkanje človeških virov v zdravstvu in so prisotne visoke stopnje obolevnosti, pravijo, da je to manj verjetno – Kenija (38 %), Južna Afrika (33 %), Tajvan (33 %) in Uganda (32 %).
- Medicinske sestre si želijo več poklicnih odgovornosti, vključno s pooblastili za predpisovanje zdravil pacientom. Osem od desetih vprašanih medicinskih sester (83 %) pravi, da trenutno nimajo pooblastil za predpisovanje zdravil pacientom. Sedem od desetih medicinskih sester (70 %) pravi, da bi rade imele takšna pooblastila. Medicinske sestre v Kolumbiji (61 %), ZDA (59 %) in na Tajvanu (57 %) se najverjetneje ne bodo strinjale s tem, da se medicinskim sestram da takšna pooblastila, medtem ko tiste v Keniji (94 %), Združenem kraljestvu (87 %), Kanadi (87 %), Ugandi (84 %) in Južnoafriški republiki (83 %) to zelo vneto zagovarjajo.
- Raziskava je pokazala, da večja neodvisnost in lasten nadzor nad delovnim področjem (izvajanje prakse), zadostno število izvajalcev zdravstvene nege, več moči pri odločitvah, ki vplivajo na njihovo delo in zdravstveno nego pacientov, ter večja uravnoteženost med delom in prostim časom pomembno vplivajo na verjetnost, da bodo medicinske sestre ostale v poklicu.
- Medicinske sestre po vsem svetu menijo, da njihova poklicna združenja učinkovito zastopajo njihove interese (64 %) in jih podpirajo pri njihovih potrebah (76 %).

Rezultati raziskave pomembno komunicirajo z rezultati mednarodne raziskave, ki jo je izvedel ICN (2007), v kateri so sodelovale medicinske sestre iz enajstih držav (Argentini, Kanade, Kitajske, Nemčije, Japonske, Južnoafriške republike, Španije, Turčije, Velike Britanije, ZDA in Zambije). V raziskavi je sodelovalo 1.000 naključno izbranih in po telefonu anketiranih medicinskih sester. Raziskava se je takrat osredotočila na zbiranje njihovih mnenj in zaznavanj glede nekaterih pomemb-

nih tem v zdravstvu oziroma zdravstveni negi v času, ko se večina držav trudi izboljšati in posodobiti svoje zdravstvene sisteme in zadržati zdravstvene delavce v poklicu in v sistemu. V komentarju takratnih rezultatov je Hiroko Minami, bivša predsednica ICN, povedala, da rezultati raziskave kažejo, da imajo medicinske sestre dobro mnenje o svojem profesionalnem delu in so pri svojem delu zavzete ter sočutne do pacientov. Toda medicinske sestre so v takratni raziskavi istočasno izpostavile, da bi moral zdravstveni sistem v večji meri upoštevati njihove potrebe in omogočati vzpostavljanje takšnega delovnega okolja, v katerem bi tako medicinske sestre kot ostali zaposleni v zdravstvu lahko izkoristili vse svoje potencialne in bi tako kar najbolje opravljali svoje delo – zagotavljali kakovostno oskrbo pacientom.

Leta 2001 opravljena raziskava – Medicinske sestre v Sloveniji – je iskala odgovore na podobna vprašanja. Rezultati so pokazali, da so dobri medsebojni odnosi, uresničevanje lastnih sposobnosti, samostojnost ter pripadnost delovni skupini med najbolj pomembnimi dejavniki zadovoljstva medicinskih sester na delovnem mestu, medtem ko je ugled poklica opredeljen kot manj pomemben dejavnik. V zvezi z odločenostjo ostati v poklicu jih je le 12,6 % odgovorilo, da si bo poskušalo poiskati novo zaposlitev, a želijo ostati v zdravstveni dejavnosti, in še manjši del jih je odgovoril, da si želijo zapustiti ta poklic (Zupančič, 2001).

Verjetno je spet čas, da tudi v slovenskem prostoru naredimo raziskavo po vzorcu raziskav ICN, da bomo dobili ustrezne odgovore in orodja za nadaljnje politike, saj se tudi v Sloveniji ne bomo mogli izogniti temu, kar je ob predstavitvi najnovejše raziskave povedal David Benton, izvršni direktor ICN: »Medicinske sestre po vsem svetu premišljujejo o tem, da bi zapustile poklic, kar bo še dodatno prizadelo že tako obremenjene sisteme zdravstvenega varstva. Nujno se moramo odzvati na njihove potrebe z zadostnim obsegom zaposlovanja, večjo neodvisnostjo in več sodelovanja pri sprejemanju odločitev. Medicinske sestre je treba vključiti v bistvene razprave o politikah, saj sistemi zdravstvenega varstva rastejo, se razvijajo in spreminjajo.«

Literatura

1. Aiken LH, Clarke SP, Sloane DM, Sochalski J, Silber JH. Hospital nurse staffing and patient mortality, nurse burnout, and job dissatisfaction. *JAMA*. 2002;288(16):1987–93.
2. ICN. Nurses love the job, but not the work environment. The International Council of Nurses unveils new findings from a multi-country survey of nurses' worldwide. ICN, GENEVA, YOKOHAMA, 2007.
3. Zupančič R. Zadovoljstvo medicinskih sester na delovnih mestih. In: Klemenc D, Pahor M eds. Medicinske sestre v Sloveniji: Zbornik člankov s strokovnega srečanja z mednarodno udeležbo. Ljubljana: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov; 2001: 96–107.

Peter Požun

Član ICN Board of Directors

www.icn.ch